

Erfaringsopsamling: Etablering og drift af Nødkrisecenter København

August 2020

Indhold

Resumé	3
Baggrund	3
Erfaringer fra Nødkrisecenter København	4
Geografi	4
Visitation	5
COVID19 retningslinjer	6
Rammer	6
Aktivitetstilbud	7
Driftsbevilling	7

Resumé

I perioden fra d. 6. april 2020 til 15. juli 2020 har Danner, Dansk Kvindesamfund og Kvindehjemmet drevet Nødkrisecenter København i forbindelse med COVID19-nedlukningen. I perioden har der boet i alt boet 23 kvinder og 27 børn på nødkrisecentret. Driften af Nødkrisecenter København har både budt på succeser og udfordringer. I arbejdet har vi også opnået en række nye erkendelser, som vi mener feltet af kvindekrisecentre og politiske aktører bør viderebringe i arbejdet med at beskytte voldsudsatte kvinder og børn.

De overordnede konklusioner fra driften af Nødkrisecenter København er, at:

- det var den rigtige beslutning at oprette særlige nødpladser til voldsudsatte kvinder og børn i Københavnsområdet, hvor behovet var særligt stort.
- kvinderne på nødkrisecentret har været udsat for meget grov vold.
- at kvinderne (og deres børn) på nødkrisecentret har været ekstra sårbare med behov for krisecenterfaglig støtte.

På den baggrund har Danner tre overordnede anbefalinger:

- Der skal være en permanent national beredskabsplan, som sikrer at voldsudsatte kvinder og børn altid kan få specialiseret hjælp i deres eget geografiske område.
- Krisecentrene skal i højere grad kunne rumme kvinder og deres eventuelle børn med særlige behov, fx kvinder med børn og en psykiatrisk diagnose, kvinder med mere end to børn, kvinder med tolkebehov etc. – også i krisetider.
- Voldsudsatte kvinder og børn må aldrig overlades alene med en voldsudøver, og derfor skal den opsøgende indsats blandt fx blandt kvinder og børn med stærkt begrænset netværk optrappes i krisesituationer, som den vi har været igennem.

Baggrund

Kort efter Mette Frederiksen d. 11. marts lukkede store dele af samfundet ned i forbindelse med udbruddet af COVID19, udtrykte flere organisationer bekymring for nedlukningens konsekvenser for sårbare familier. Lev Uden Vold og LOKK skrev i fællesskab en 'bekymringsskrivelse' til socialministeren på baggrund af det øgede antal henvendelser til Den Nationale Hotline for vold i nære relationer. Danner, LOKK og Kvindehjemmet lavede efterfølgende en analyse af behovet for at etablere nødkrisecenterpladser i København til voldsudsatte kvinder og børn, blandt andet på baggrund af internationale tal, der viste en markant stigning i vold mod kvinder i hjemmet.

Den 24. marts meddelte socialminister Astrid Krag, at hun sammen med regeringens støttepartier havde omfordelt penge fra finansloven til at oprette 55 akutpladser på krisecentrene i København, Kolding, Odense, Holstebro og Aarhus. Dette skete få dage før, at FNs Generalsekretær d. 5. april opfordrede alle verdens regeringer til at beskytte voldsudsatte kvinder, som en del af deres reaktion på pandemien. I København blev et nødkrisecenter etableret i et samarbejde mellem Danner, Dansk Kvindesamfunds Krisecenter og Kvindehjemmet, hvor Danner stod for den daglige ledelse. D. 6. april blev første kvinde indskrevet på nødkrisecentret.

Formålet med Nødkrisecenter København har været at:

- Stoppe volden og fjerne kvinden og barnet fra volden samt bringe dem i sikkerhed
- Yde krisehåndtering og stabilisere voldsudsatte kvinder og børn, der flytter ind

- Sikre en koordineret overlevering fra nødkrisecenter til andet tilbud

Denne erfaringsopsamling er baseret på 1) data fra de indskrevne kvinder og børn 2) hovedpointer fra en workshop, hvor alle medarbejdere på Nødkrisecenter København deltog. Til workshoppen drøftede personale og ledere fra de involverede krisecentre tendenser, succeser og udfordringer i arbejdet på nødkrisecentret¹.

Erfaringer fra Nødkrisecenter København

Følgende er en gennemgang af de væsentligste erfaringer og læringspunkter fra Nødkrisecenter København.

Målgrupper

På nødkrisecentret er der blevet taget imod alle der er målgruppe for Servicelovens §109, så længe de har haft mulighed for at indgå i et fællesskab med andre kvinder og børn. Fx har vi haft mulighed for at indlogere kvinder med mange børn (storfamilier) og psykisk sårbare kvinder med børn, hvilket ofte er vanskeligt eller ikke muligt på de ordinære krisecentre.

Årsagen hertil er, at Nødkrisecentret København har haft bedre plads til at indlogere kvinder med flere børn. 5 kvinder på nødkrisecentret har været indlogeret med 3 børn eller flere. Det er usædvanligt, idet de ordinære krisecentre sjældent har plads til kvinder med så mange børn. På Nødkrisecenter København har det imidlertid været muligt at tildele én kvinde flere værelser. Når en voldsudsat kvinde bliver afvist på et krisecenter pga. manglende plads til alle børnene, er konsekvensen ofte, at familien bliver i volden.

Nødkrisecentret har haft indlogeret en kvinde med en behandlet psykiatrisk diagnose og hendes barn. Kvinden var blevet afvist på det specialiserede krisecenter for psykisk sårbare, fordi krisecentret ikke indlogerer børn. Samtidig er kvinden blevet afvist på de ordinære krisecentre, fordi hun har en psykiatrisk diagnose. Psykisk sårbare kvinder med børn risikerer således ofte at blive afvist på krisecentrene.

Under normale omstændigheder har krisecentrene ikke altid tilbud til nogle af de allermest sårbare kvinder og børn. Det har store konsekvenser for både børn og kvinde hver gang der sker en afvisning. I et forebyggelsesperspektiv er det meget paradoksalt og derfor anbefales det, at der bliver set nærmere på, hvordan vi kan imødekomme disse målgruppers behov for beskyttelse mod vold.

Geografi

Antallet af indlogerede kvinder og børn på nødkrisecentret i København vidner om, at der har været behov for et akutredskab, særligt i Københavnsområdet, hvor der i forvejen er pladsmangel på krisecentrene².

¹Til workshoppen deltog alle medarbejdere fra nødkrisecentret bestående af omsorgspersonale, socialrådgivere, koordinator, pædagoger, psykolog samt lederne fra de tre krisecentre og en vidensmedarbejder fra Danners Krisecenter.

²I løbet af 2018 blev der indskrevet 2.019 kvinder på landets ordinære kvindekrisecentre, og størstedelen af kvinderne havde bopæl i Region Hovedstaden før deres indskrivning. 38 pct. eller 766 kvinder fra Region Hovedstaden lod sig indskrive på et kvindekrisecenter. Den laveste andel kom fra Region Nordjylland, idet 156 eller 8 pct. kvinder oprindeligt havde bopæl her. Den høje andel kvinder fra Region Hovedstaden, der kommer

En voldsudsat kvinde og hendes børn bliver kun mere kriseramte, når handlemulighederne bliver begrænset, som de er blevet ifbm. nedlukningen. Ofte har det stor betydning for kvinden, at hun kan bevare sin tilknytning til job/uddannelse, børnenes institution og netværk. Derfor får krisecentrets beliggenhed afgørende betydning for at bevare kvindens motivation til at flytte sig selv væk fra volden i hjemmet og dermed beskytte sig selv og evt. sine børn.

Fælles for de kvinder, der har boet på nødkrisecentret er, at de alle er blevet forsøgt indlogeret på flere ordinære krisecentre, inden de er blevet indlogeret på nødkrisecentret. Det har af forskellige årsager ikke været muligt at finde en ordinær krisecenterplads: kvinden har haft for mange børn, alderen på børnene, højt trusselsniveau, tolkebehov, psykisk sårbarhed, COVID19 symptomer, karantæne etc.

Visitation

Under nedlukningen har vi oplevet, at de kvinder, der henvendte sig til Danners åbne rådgivning, var mere sårbare. Kvinderne har haft behov for at blive 'taget i hånden' fra de henvender sig og til der en ledig plads klar.

Det kan der være flere årsager til: manglende overskud, at kvinden er blevet overvåget af sin voldsudøver og derfor er bange for at foretage opkaldet, at kvinden ikke vil tage pladsen fra en anden, der har 'mere brug' for den. I Danners Åbne Rådgivning oplevede vi, at flere kvinder – efter de er blevet henvist til en ledig plads – har ringet grædende og opgivende tilbage uden overskud til at opsøge hjælpen. Kvindernes sårbarhed er blevet forstærket under COVID19-nedlukningen og derfor har vi arbejdet med en visitationsmodel, hvor kvinden i højere grad en tidligere, er blevet taget i hånden.

Opsporing

"De personer, der typisk hjælper en voldsramt kvinde, har trukket sig tilbage. Det er dem, man inden for arbejdet med voldsramte familier kalder 'brobyggere': sagsbehandlere, skolelærere og integrationskonsulenter, men også kolleger, familie og veninder".

Den samfundsmæssige situation har betydet, at der har været et øget behov for at opspore målgruppen, så de kvinder og familier, der ikke selv rækker ud efter hjælpen, får den nødvendige støtte i at bryde med volden.

Under nedlukningen har denne opgave været vanskeligjort, fordi brobyggerne – der kan støtte kvinden i at opsøge hjælp – har trukket sig tilbage. Desuden har der under nedlukningen været mediefokus på, at vold i hjemmet stiger, og at der mangler plads på krisecentrene. Den fortælling kan for nogle blive en stopklods, fordi man får en opfattelse af, at der alligevel ikke er hjælp at hente, eller at nogle andre har mere behov for hjælpen end én selv.

For at imødekomme de barrierer, der kan være for at række ud efter hjælp, har vi under nedlukningen haft et styrket fokus på at formidle, at der er hjælp at hente, og at der er

på kvindekrisecenter, skal ses i lyset af, at cirka en tredjedel af landets kvinder bor i denne region (32 pct.). I Region Nordjylland bor blot en tiendedel af landets kvinder (10 pct.). Til trods for dette er der alligevel relativt flere kvinder på kvindekrisecenter, som kommer fra Region Hovedstaden end fra resten af landet (Danmarks Statistik 2019).

plads på nødkrisecentret. Det har vi blandt andet gjort ved at distribuere en e-flyer, dele videoklip på de sociale medier og via medieomtale der har fokus på, at vi står klar til at hjælpe. Derudover er der blevet sendt informationsmails ud om nødkrisecentret og visitation til nødkrisecentret til diverse samarbejdspartnere og fagpersoner, herunder politi, kommune og andre krisecentre. Det er en vigtig læring, at alternative opsporingstaktikker bør være et centralt element i sociale nødberejdsplaner.

Stabilisering & fastholdelse

En gennemgående opmærksomhed på Nødkrisecenter København har været at stabilisere kvinden og fastholde hendes motivation for at flytte sig væk fra volden.

Normalt er kvindens netværk og institutionstilbud stabiliserende faktorer, men når disse har været taget ud af ligningen, har mange af kvinderne haft et stort støtte- og stabiliseringsbehov, herunder mange samtaler og hyppig kontakt med personalet.

For mange kvinder er beslutningen om at flytte på krisecenter undervejs i lang tid. Noget tyder på, at fordi volden er eskaleret hurtigt under nedlukningen, er beslutningen om at flytte på nødkrisecenter blevet truffet hurtigere.

"Typisk tager en kvinde flere små skridt hen imod et krisecenter. Nogle har måske tasken stående pakket i længere tid, før de rykker på det. Men de kvinder, vi har modtaget her, er kommet meget mere akut og direkte. De har haft brug for en mere håndholdt hjælp. Så det har været meget intenst."

- Susanne Lamhauge, daglig leder af nødkrisecentret i København og leder af Danners Krisecenter

For mange af kvinderne gælder det, at personalet på nødkrisecentret er de første til at høre om den vold kvinden og hendes evt. børn har levet med. Typisk har kvinden levet isoleret og ikke talt med nogen om det hun lever i. Det kan betyde, at hendes modenhed til at flytte på krisecenter er begrænset og hun derfor har et endnu større behov for at blive stabiliseret og fastholdt i sin motivation for at bryde med volden. På nødkrisecentret har der derfor været et stort fokus på at styrke kvinden til at tage det første skridt mod et liv fri for vold: nemlig at blive klar til at modtage hjælp.

COVID19 retningslinjer

Det har været udfordrende at overholde myndighedernes retningslinjer med henblik på at minimere smitterisikoen på nødkrisecentret. På nødkrisecentret har der været mange ind- og udflytninger over kort tid, og der er flere gange opstået situationer, hvor der har været behov for at teste en eller flere beboere. I nogle tilfælde har kvindens trusselsniveau betydet, at det ikke har været muligt for kvinden selv at tage til hospitalet og få lavet en test. På den baggrund anbefales det, at akuttilbud, i særlige tilfælde, skal have adgang til at testpersonale har mulighed for at udføre testen på akuttilbuddet.

Rammer

Nødkrisecentret har været etableret i et lejlighedshotel centralt i København. Generelt har hotellet fungeret godt som krisecenter. Det har været muligt at opretholde et højt sikkerhedsniveau, og kvinderne har haft adgang til eget toilet/bad samt tekøkken. Imidlertid var der mangel på fællesområder, hvor børn og kvinder kunne mødes med mulighed for at holde afstand, samt på mødelokaler på samme gang, hvor kvinderne bor. Fremtidige anbefalinger til de fysiske rammer er:

- Lejligheder skal indeholde eget toilet/bad og tekøkken.
- Sikkerhedsniveauet skal være højt, hvilket blandt andet sikres gennem reception, aflåste gange, sikkerhedsvagt, gennemgang af sporingsenheder og elektronisk udstyr samt videoovervågning.
- Fællesområder både indendørs og udendørs hvor kvinder og børn kan mødes til socialt samvær.
- Mødelokaler/samtalerum i forbindelse med lejlighederne.

Aktivitetstilbud

For mange af de indlogerede kvinder har det ikke været muligt at få deres børn i kommunale nødpasningstilbud under nedlukningen. De kommunale tilbud mener ikke, at det er fagligt forsvarligt, at et barn skal starte op i et ukendt pasningstilbud for den korte periode, hvor de bor på nødkrisecentret. Det har imidlertid skabt et behov for aktivitetstilbud til børnene i perioden, dels for at aflaste mor og dels for at give børnene et meningsfuldt indhold i hverdagen, mens de opholder sig på nødkrisecentret. På den baggrund anbefales det, at beredskabstilbud til voldsudsatte kvinder og børn indbefatter et mere omfattende aktivitetstilbud til børnene under sikre rammer.

Driftsbevilling

Med henblik på at bevare omkostningerne til nødkrisecentret på et minimum har vi arbejdet ud fra en ressourceoptrappingsmodel. Det vil sige, at personaleresourcerne er blevet justeret efter hvor mange kvinder og børn, der har været indlogeret. Imidlertid har antallet af indlogerede varieret fra dag til dag, og har det været en stor udfordring at sikre den korrekte ressourcemængde. For at sikre kontinuitet og stabilitet i tilbuddet for både personale og beboere anbefales det, at der bør være en fast driftsbevilling med fast personale ved etablering af beredskabstilbud.